

SLOVENSKI POROČEVALEC

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENIJE

Ljubljana, petek 12. januarja 1951

LETO XII, ŠT. 10 / POSAMEZNA ŠTEVILKA 2 DIN

ZASEDANJE LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

DRŽAVNI PRORAČUN SLOVENIJE ZA LETO 1951

služi nadaljnji utrditvi
naše gospodarske moči

Ljubljana, 12. januarja.

Danes se je v Ljubljani začelo IV. izredno zasedanje Ljudske skupščine LRS. Kmalu po 10. uri so ljudski poslanci na čelu s člani vlade in predsednikom tov. Miho Marinkom zasedli svoja mesta. Zasedanje je začel predsednik skupščine tov. Ferdo Kozak, ki je najprej prebral ukaz o sklicanju Ljudske skupščine LRS na IV. izredno zasedanje. Nato je skupščini predlagal naslednji dnevni red: razprava in sklepanje o predlogu zakona državnega proračuna LRS za l. 1951; razprava in sklepanje o predlogu zakona o zaključnem računu vlade LRS za l. 1949; razprava in sklepanje o predlogu zakona o odpravi oblasti kot upravno teritorialnih enot v

LRS; razprava in sklepanje o predlogu zakona o dopolnitvi zakona o obrtništvu; poročilo anketnega odbora Ljudske skupščine LRS za preiskavo načina in stanja preskrbe v LRS; poročilo anketnega odbora Ljudske skupščine LRS za preiskavo odkupnega sistema v LRS; potrditev odloka Ljudske skupščine LRS o njenem razpustu.

Nazvoči poslanci so predlagani dnevi red soglasno sprejeli. Nato je skupščina takoj začela obravnavati prvo točko, to je predlog zakona državnega proračuna LRS za leto 1951. Po poročilu poročevalca odbora za gospodarski načrt in finance ljudskega poslance tov. Mihe Kambiča o predlogu proračuna je podal eks-pozé o proračunu LRS za leto 1951. minister za finance tov. Zoran Polič.

EKSPOZE finančnega ministra ZORANA POLIČA

Ljudski skupščini je predložen v raz-pravo državni proračun LRS Slovenije za leto 1951. Da bodo osnovni momenti, ki so bili merodajni pri sestavljanju novega proračuna, bolj razumljivi, je treba najprej v kratkih obrisih prikazati izvršitev proračuna za preteklo leto.

Državni proračun za leto 1950 je do-fact 6579 milijonov din dohodkov in prav toliko izdatkov. Do konca decem-bra smo presegli po nepopolnih podat-kih 6691 milijonov din dohodkov, pro-račun izdatkov pa je bil izpolnjen v višini plana, kar pomeni, da smo letni plan izpolnili. Dohodke smo dosegli v isti višini kakor leta 1949. Če pa upo-štejemo izplačila, ki smo jih med le-tom izvršili na račun povratila preveč vplačanih zneskov v prejšnjih letih (237 milijonov), potem vidimo, da je bil plan dohodkov lani dejansko iz-polnjen s 103,9%.

Najboljše izpolnitve smo dosegli na-spreti planu v dohodkih od prebival-stva, to je 106%. To je izraz boljše-ga in rednejšega plačevanja davkov in pravilnejšega izvajanja davčne politike

v krajevnih ljudskih odborih. Dohodke iz gospodarstva, ki predstavljajo nad-polovico vseh proračunskih dohodkov, smo dosegli v višini 105,5% plana, če-prav smo imeli izpadek v tržnem do-bičku, ker so začeli ljudski odbori šele v drugem polletju pravilneje izvajati prodajo lokalnih proizvodov. Dohodke-uradov in ustanov smo izpolnili z 90%, ostale dohodke pa s 53%.

Pri izdatkih smo dosegli 100 odstotno izpolnitev plana v državni upravi, to je v administraciji, pri čemer pa je treba pripomniti, da je bil znesek teh izdatkov za 16% nižji kakor v prejš-njem letu. Investicije so bile izpolnje-ne z 98%, kar gre deloma na račun na-knadnega vključevanja izvenplan-skih del, medtem ko so bile planirane in-vesticije izvršene z nižjim odstotkom. Izdatki za socialnozdravstvene naloge so bili izvršeni z 98%, izdatki za pro-svetne naloge pa le s 87%, kar prica, da smo prenejevali svoje možnosti, ko smo v lanskem proračunu postavili za prosvetne naloge znesek, ki je bil za 37% višji od izdatkov v prejšnjem letu.

dobivali samo res potrebni, in to v-takšni višini, ki bi zadoščala za naj-osnovnejše potrebe. Tako je krog pod-pornikov širok, med njimi so tudi ta-ki, ki bi bili še sposobni za delo, hkrati pa so podpre pod potrebnim minimumom. Prav tako se še ni dovolj-utrdilo dodeljevanje stipendij po ekono-mski moči prosejencev in po njihovih uspehih. Iz vrst subvencioniranih usta-nov se niso izločile tiste, ki bi si mo-rale s svojim delom ustvariti lastno materialno bazo. Potreben bo takojšen pregled vseh ustanov na mestu samem, da se odstranijo nepravilnosti.

Državna administracija

Posebna pozornost je bila v zvezi z zaostroeno borbo zoper birokracijo po-svečena sestavi proračuna za državno upravo. Za administrativne izdatke je do-ločenih 1336 milijonov din, od tega 628 milijonov v republiškem proraču-nu in 707 milijonov v proračunu ljud-skih odborov. Celotni znesek predstavlja 96,2% dejanskih izdatkov v lan-skem letu. Če pa od celotnega zneska v novem proračunu odbijemo sto mi-lijonov, ki so na račun administrativ-nih izdatkov dodatno določeni za vzdr-ževanje cest, potem je zmanjšanje še bolj očitno. V proračunu so nižnji iz-datki za osnovne pisarniške potrebš-tine, za razne obrazce, potovanja itd. Znižano je tudi število administrativ-ne osebja, kar terja temeljito izbolj-šanje organizacije in uvedbo novih me-tod dela. Predvsem mora veljati načelo, da za uspešno opravljanje poslov ne more biti merodajno število osebja, marveč predvsem kvaliteta aparata.

Kako je naraščal naš čisto upravni aparat, nam kažejo naslednji podatki: leta 1946, smo imeli na 1000 prebival-cev nekaj manj kakor 6 administrativ-nih uslužbencev, naslednje leto 10 uslužbencev, leta 1948, skoraj 11, pred-lanskim 11,9 in lani 12,3. Stroški admi-nistracije so narasli od 34.000 din na 1000 prebivalcev v letu 1946 na skoraj 100.000 din v letu 1949, oz. 85.400 din v lanskem letu. Lani je v prvem pol-letju število administrativnih uslužben-cev še naglo naraščalo. Resno smo za-čeli zniževati to število šele v drugi polovici leta. Seveda te številke ne mo-rejo biti absolutno merilo za birokra-

cijo našega aparata, vendar kažejo, da smo na najboljši poti in da bomo od-stranili iz upravnega aparata največjo zavoro v razvoju našega gospodarstva. Po predloženem proračunu so določeni izdatki za upravo tako, da odpade na 1000 prebivalcev 10,1 administrativne-ga osebja in 79.860 din stroškov admi-nistracije. Stroški administracije se ne znižajo v enakem razmerju kakor šte-vilo administrativnega osebja, kar prica, da imamo v izdatkih za te stroške še močne rezerve. Zato bomo morali letos posvetiti skrb ne le nadaljnjemu krčenju administrativnega aparata, temveč še bolj znižanju vseh stroškov, ki so povezani z administrativnim po-slovanjem. Lani smo zniževali pred-vsem aparat v republiških in oblastnih organih. Nadaljnje zniževanje pa mora sistematično zajeti vse organe oblasti, ustanove in podjetja. Od julija lanske-ga leta, ko smo začeli sistematično zni-ževati administrativni aparat, smo do-slej v celoti zmanjšali upravni aparat v oblastnih organih in podjetjih za 8922 oseb.

Posebno poglavje so oblastni ljudski odbori, ki jih s posebnim zakonskim ukrepom odpravljamo. Kakor so se v začetku izkazali kot dobri koordiniratorji gospodarskih akcij na terenu, tako so se kaj hitro raz-bohotili v obsežen administrativni apar-at, ki ni več opravljal samo posred-niških nalog med terenom in central-nimi organi, marveč je postal v celoti nova upravna stopnja, ki je samo po-daljšala postopek in slabila ekspeditiv-nost in učinkovitost ukrepanja.

Odpravi oblastnih odborov in reor-ganizaciji v našem gospodarstvu ter poenostavljanju dela v posameznih re-sorih bodo morale slediti še nadaljnje spremembe, predvsem v našem fi-nančnem sistemu. Pri naših že-ljah po sprostitvi v finančnem poslo-vanju pa nas mora voditi načelo, da ustvarja samo največja finančna disci-plina pogoje za bolj sproščeno poslo-vanje. Najbolj napačno bi bilo zame-njati borbo zoper finančno birokracijo z borbo zoper finančno disciplino. Takšna nevarnost pa je povsod tam, kjer se priprave volje za varčevanje in kjer se preirani izdatki upravljajo zgo-lij s pravico do samostojnega go-spodarjenja, ne spravljajo pa se v sklad z družbeno potrebnostjo in ko-ristnostjo.

PRORAČUNSKI DOHODKI

Za kritje proračunskih izdatkov so v proračunu določeni naslednji dohodki: dohodki iz gospodarstva 4231 milijonov dinarjev, dohodki od prebivalstva 1461 milijonov, ter drugi dohodki 663 mi-lijonov din. Tako nam dohodki iz go-spodarstva pokrivajo 66,6% proračuna (lani 52,4%), dohodki od prebivalstva pa 23% (lani 29%).

Najvažnejši dohodek iz gospodarstva je davek na promet proiz-vodov, čeprav odpade od tega zveznega dohodka na republiški proračun samo manjša participacija. Značilno za razvoj našega gospodarstva je dejstvo, da dohodek od davka na promet stalno narašča. Izključno republiški dohodek sta dohodek gospodarskih podjetij in amortizacija. Najodgovornejša naloga naših podjetij pa bo znižanje po-lne lastne cene, ki gre v korist proračuna. Glede na poostreno borbo za varčevanje v našem gospodarstvu, ki mora napotiti vsa podjetja, da stalno izboljšujejo delovni proces, znižuje stroške pri surovinah in materia-lu, dvigajo storilnost in zaostrujejo de-lovno disciplino, je v proračunu dolo-čeno znižanje polne lastne cene v višini 3% (lani so podjetja vplačala v proračun znižanje v višini 1,35% polne lastne cene). Letošnja naloga podjetij bo posebno odgovorna zaradi tega, ker bomo s prečiščevanjem normativov cen odstranili vse neupravičene rezerve, ki bi bile lahko za navidezno znižanje polne lastne cene.

Tržni dobiček

Najvišji dohodek republiškega pro-računa je tržni dobiček. Lani smo do-segli skupaj z razliko v ceni materiala 4359 milijonov din tržnega dobička, to je 52% več kakor v prejšnjem letu. Medtem ko smo v višino zneska lahko zadovoljni, ne moremo biti zadovoljni z načinom, kako smo ga večkrat dose-gali. Ko letos postavljamo v plan tržni dobiček približno v višini plana za lansko leto, moramo takoj zaostri-ti vprašanje uresničenja tega tržnega dobička. Ta dohodek mora biti izraz pravi-lnega tekmovalnega, tako podjetij s trgovsko mrežo, kakor tudi trgovske mreže s potrošniki. Če se bo po novih načelih trgovanja, ki bodo v kratkem uveljavljena, naša trgovina spreminila iz ozkega distribucijskega aparata v pravo trgovino, ki posluje po načelih ponudbe in povpraševanja in zna pravično usmerjati blago, zlasti pa do-ločiti cene, potem ne bo visoko narasli

cen osnovnim življenjskim predmetom in tudi ne kričevale nesoglasja med cenami industrijskih izdelkov in kme-liških pridelkov. Odgovornost za pravi-lno uresničenje tržnega dobička bodo letos imeli predvsem ljudski odbori, pri katerih se morajo uradi in uprave za cene takoj usposobiti za odgovorno nalogo kontrole cen. Od gibčnosti or-ganov za cene, bo v veliki meri od-visno uveljavljanje novih načel v naši trgovini, s tem pa tudi dotekanje trž-nega dobička v proračun.

Dohodnina

Važen proračunski dohodek je do-hodnina kmetov, pa tudi obrtnikov in drugih poklicev. Lani smo dosegli 105 odstotkov planirane dohodnine kmetov oz. 90% dejanskih obveznosti na tere-nu. Sedaj smo tik pred dokončno od-mero za leto 1950. Lanska odmera (za leto 1949) je bila že mnogo pravilnejša in je bolj temeljila na dejansko ugo-tovljenih dohodkih kakor v prejšnjih letih. Zato je bilo tudi manj pritrožb (okrog 10.000). Ta odmera je pokazala, da blagovna proizvodnja kmeta za trg narašča v primeri z proizvodnjo za lastne potrebe: leta 1947 je znašala 21% celotne proizvodnje, naslednje leto 26%, predlanskim pa 34%. Po-večrni dohodek na eno kmečko go-spodarstvo je bil leta 1949 nekoliko večji, povprečni davek na eno gos-podarstvo pa je padel, prav tako je bila manjša povprečna davčna stopnja, kar je deloma posledica naraščanja do-hodkov malih in srednjih kmetov.

Za lansko leto imamo že približno sliko narodnega dohodka iz kmetijstva, ki je za nekaj odstotkov višji. Res je bil pridelek ponekod zaradi suše manj, šl, zato pa so precej narasle cene tistim pridelkom, ki jih kmetje proda-jajo na prostem trgu. Vse to nalaga davčnim komisijam mnogo odgovornej-se delo, kakor so ga imele lani. Pravi-lno bodo morali ugotovljati osnovne momente, ki vplivajo na dokončno od-mero, pri tem pa stalno imeti pred očmi povezanost davčne odmere z vs-o gospodarsko problematiko na terenu. Neupoštevanje teh okolištin povzroča večkrat veliko škodo. Poglejmo samo odnos med odkupom in odmero dohodnine. Ni nam še v celoti uspelo, da bi oboje pravilno vskladili. Zato v prime-rih neopopolnega in slabega izpolnjeva-nja odkupa tudi slabo reagiramo pri odmeri dohodnine. Spekulantski ele-menti na vaši, ki svojih obveznosti do

odkupa ne izpolnjujejo v redu, bogate na račun utaj pri odkupu.

Lani ni bilo izpolnjeno za okrog 400 milijonov obveznega odkupa. Gotovo je del tega zneska upravičeno izpade-l, toda najmanj 25% (100 milijonov) gre na račun odtegovanja obveznemu odkupu. Ta pridelek, ki bi ga bilo treba oddati, je bil prodan na prostem trgu sedemkrat in še večkrat dražje. Akon-tacije davkov pa so bile predpisane, kakor da gre za dohodek iz obveznega odkupa. Z nepovezovanjem odmere davkov in odkupa smo torej povzročili neupravičeno obogatitev vaških špek-ulantov za okrog 700 milijonov, odtegnili smo proračunu okrog 400 milijonov davkov, in kar je še posebno važno, zmanjšali smo (v višini neupravičene obogatitve špekulantov) življenjski standard delovnih ljudi, ki so morali kupovati po visokih cenah od kmeta pridelke na prostem trgu, ker teh pri-delkov zaradi neizvršenega odkupa ni-smo dali zagotovljeni preskrbi.

Zato je treba zaostriiti pravilno ugo-tavljanje dohodkov kmetov, zlasti pa pravilno ugotavljanje tržnih presežkov in načina prodaje teh presežkov. Kakor bi bilo krivično predpostavljati, da so vsi kmetje prodajali svoje presežke po prostih cenah, s čimer bi mnogim kme-tom neupravičeno visoko ocenili dohod-ke, prav tako bi bilo krivično, če bi dopuščali špekulacijo na račun redne preskrbe delovnih ljudi in če ne bi za-

jeli dejanskih dohodkov, ki so jih do-segli vaški špekulanti s prodajo pri-delkov po preirano visokih cenah. Za-to imajo davčne komisije zelo odgovor-no delo. Pravzaprav morajo vse leto zasledovati razvoj cen v svojem ob-močju in vse to upoštevati pri odmer-janju davkov.

Glede plačila davkov je bilo lansko leto doslej najboljšo leto, saj so nam ostali ob koncu leta le minimalni zaostanki, ki jih je treba sedaj vnov-čiti. Vse to je posledica bolj sistema-tičnega dela finančnih organov, preno-sa izterjave na krajevne odbore in dviga zavesti davčnih zavezancev. Tudi odmere davkov obrtnikov se bodo mo-rale davčne komisije resno lotiti.

Skromen delež v dohodkih proraču-na, predstavlja vplačilo poslednjih obro-kov drugega ljudskega posojila. Stevilke, ki ilustrirajo uspeh posojila v naši republiki, nam povedo, da je bilo vsega 370.912 podpisnikov, ki so vpisali 478-1 milijona din, to je za 51% več kakor leta 1948. Kmetje so vpisali 127% več, delavci 78% več, nameščen-i 33% več, le obrtniki so vpisali 6% manj kakor l. 1948. Uspeh ljudskega posojila je velik prispevek k utrditvi našega gospodarstva, hkrati pa dokaz zaupanja ljudstva v naše državno in partijsko vodstvo, o čemer se posebno prica uspeh posojila v državnem me-ri-lu.

NEKAJ OSNOVNIH FINANČNIH VPRAŠANJ

Omeniti je treba še nekatera osnov-na finančna vprašanja, ki jih bo treba letos reševati. Glede varčevanja je bilo izdanih že mnogo ukrepov. Po-trebno je samo, da postane varčevanje zares življenjska dnevna potreba. Ugo-toviti moramo nove možnosti varče-vanja, pri tem pa ne smemo z nepra-vilnim izvajanjem varčevanja zavirati našega gospodarskega razvoja.

Drugo važno vprašanje je skrb za razvoj in utrditve krajevnih or-ganov oblasti, ki opravljajo že vrsto gospodarskih nalog na terenu. Krajevnim ljudskim odborom moramo pri tem delu pomagati z neposredno pomočjo na terenu, z vzgojo kadrov, z nasveti itd. da bodo lahko prevzeli še odgovornejše posle, kar bo bistve-no pripomoglo k zmanjšanju birokrat-skega aparata. Se bolj se bodo morali posvetiti razvoju lokalnega gospodar-stva. Možnosti samoprispevka so se doslej slabo uporabljale. Lani je 173 krajevnih odborov prejelo nekaj nad 24 milijonov din samoprispevka.

Knjigovodstvo in revizija

Lani se je zboljšal odnos do fi-nančne službe posebno v po-djetjih. Knjigovodski pokazatelji postajajo osnovni evidenčni in statistični pokazatelji. To povečuje skrb podjetij in višjih organov za knjigovodsko službo. Merilo za uspešnost oz. rentabilnost podjetij je mnogo jasnejše, kar je zlasti važno sedaj, ko zaostrojujemo borbo za varčevanje, za zniževanje proizvodnih stroškov in za večjo ren-tabilnost. Lani je nastopil nov močan faktor, to so delavski sveti, ki jim bo kmalu postala dobra finančna služba življenjskega pomena, saj bodo le z njeno pomočjo lahko ugotavljali uspeš-nost svojega dela. Sele dobra organi-zacija finančne službe v podjetjih in direktijah bo lahko pravilno povezala proizvodni plan s finančnim.

Zaenkrat moramo ugotoviti, da fi-nančni plani podjetij še niso shika nj-hovega gospodarjenja. Mnoga podjetja so za leto 1950 postavila višje norma-tive kakor za prejšnje leto in celo višje, kakor je pokazal obračun za leto 1949, vse to v prizadevanju, usvariti si neupravičeno rezervo, ki se naj po-zeje izkaže kot znižanje stroškov. De-lavski sveti bodo morali posvetiti mno-go pozornosti pravilnemu postavljanju norm. Da bo realnost finančnih planov za letošnje leto čim večja, je treba brezpogojno prečiščiti vse normative v strukturi cene, preden se sestavi fi-nančni plan, da bo ustvarjena realna osnova za pravilno prikazovanje stanja. Finančne plane bo treba pregledati ob prisotnosti predstavnikov po-djetja in ob analizi zaključnega računa za lansko leto. Finančni plan mora biti vrhu tega popolnoma v skladu s proizvodnim planom in z vsako nje-govo spremembo. Samo tako bo mo-goč s finančnimi pokazatelji spremljati pro-izvodni proces.

Važen element v vodstvu naših po-djetij je revizija. Čeprav se nimamo dobrega in zadostnega aparata za to službo, smo vendar dosegli že mnoge dobre uspehe, odkrivali smo nepravil-nosti in večkrat pravočasno odstranili nevarnost za večjo gospodarsko škodo. Dokler v podjetjih ni bilo v redu knji-govodstvo, je morala revizija usmeriti svoje delo predvsem na pregled knjig. Danes pa moramo ta pregled povezati z dnevnim delovnim procesom. Revi-zija mora sedaj prenesti težišče svo-jeja dela na obrate in na posamezna delovna mesta, da lahko ugotovi način gospodarjenja, odnos do splošne ljud-ske lastnine itd. Nov sistem dela na-rekuje tudi dejstvo, da so sedaj delav-ci prevzeli upravljanje podjetij in je težišče skrbi za napredek podjetij pre-slo nanje. Če s tem še povežemo ne-posredno stimulacijo, ki se bo pojavila

po reorganizaciji finančnega sistema, potem bo delavec sam vodil bitko za rentabilnost podjetij in za odpravo vseh nepravilnosti, ne pa upravni aparat.

Revizija mora postati dober pomoč-nik in inštruktor delavskih svetov, zlasti pri iskanju poti k izboljšanju dela v podjetjih in pri ugotavljanju ter odpravljanju napak. Zato bo treba revizijske organe še bolj okrepiti, ob-enem pa bodo potrebni novi prijemi pri delu, ki bodo bolj življenjski kakor so danes.

Pri tem seveda ne smemo misliti, da je knjigovodstvo v podjetjih že ide-alno urejeno. Leta 1950 smo imeli sicer že 73% republiških podjetij z ažurnim knjigovodstvom (prejšnje leto 57%) in 55% lokalnih podjetij, vendar se s tem uspehom še ne moremo za-dovoljiti. Ljudski odbori morajo okre-piti svoje knjigovodske centre, ki so potrebni, dokler nimamo zadostnega števila knjigovodov. Vendar ne smejo ti centri postati gospodarji lokalnih podjetij.

V proračunu za leto 1950 je bilo do-ločenih 677 milijonov za kritje iz-gub (255 milijonov iz republiškega in 422 milijonov iz zveznega proraču-na). Finančni plani pa so pričakovali mnogo večje izgube. Prav zaradi te razlike so bilanca še posebno važne. Letošnji proračun določa 630 milijonov za kritje izgub, in sicer 495 milijonov iz republiškega in 135 milijonov iz zveznega proračuna. Največ izgub iz-kazujejo lesna industrija in rudarstvo, pa tudi kmetijstvo. Izgub v lesni in-dustriji ne moremo v celoti odpraviti, dokler smo navezani na visok izvoz. Toda boriti se moramo za znižanje teh izgub z boljšim gospodarjenjem in pravi-lnejšim izkoriščanjem mehanizacije. Največje izgube je zadnja leta izkazalo lesno industrijsko podjetje Kotevje. Analiza sklada plač je pokazala, da so tudi tu vzroki izgub. Bistveno prispe-vajo k povečanju izgub v gozdni ek-splataciji: visoko preplačevanje, slaba organizacija, nizka storilnost in pa fluktuacija delovne sile. V rudarstvu bo mo-gočo odpraviti izgube šele po po-polnejši mehanizaciji. Ne moremo pa priznati izgub v kmetijstvu, ki so samo izraz prepogostih organizacijskih sreme-mb in nezadostnega vnovčevanja pridelkov na bližnjih tržiščih. Prav tako so nedopustne izgube v lokalnih podjetjih.

Izkoriščanje fonda plač

Napovedi bodo morali delavski sveti posvetiti posebno pozornost pravilne-mu izkoriščanju sklada plač. Doslej nam še ni uspelo, da bi bil sklad plač skladen s planirano proizvodnjo. Pod-letja večkrat namenoma postavljajo višje plane, da bi si zagotovili re-zervo delovne sile za vsak primer, kar je najlepše pokazal septembrski pre-gled v podjetjih, na podlagi katerega je bil za četrti četrtletje znižan sklad plač za okrog 320 milijonov. Za pravi-lno ureditev sklada plač bo važna tudi prevedba delavcev, ki je sicer v glavnem končana, ki pa jo bo treba še temeljito preveriti.

Sklad plač je za nas posebno važen ne samo kot element bilance dohodkov in izdatkov prebivalstva, marveč tudi kot osnova za vsklajevanje kupnih in blagovnih skladov in za izdajanje ži-vilskih nakaznic. Z urejanjem sklada plač so se težave, ko pa bo tudi fi-nančni sistem skladen z načelom upravljanja podjetij po delovnih ko-ektivih, bo tudi skrb za finančno stan-je podjetja in s tem za plače, postala skrb celotnega delovnega kolektiva, medtem ko ima sedaj skrb za plače le knjigovodja in še ta večkrat v na-sprotju z interesi podjetja. Tako bomo odstranili vrsto težav, hkrati pa bomo napravili velik korak k novemu nači-nu upravljanja podjetij, kar bo samo

Nadaljevanje na 2. strani

Povsod, kjer je bilo odvisno od delovnih moči, smo izpolnili vse planske naloge

Maršal Tito železničarski delegaciji

Maršal Tito je včeraj dopoldne sprejel delegacijo naših železničarjev, ki so po izpolnitvi svojih petletnih planskih nalog v štirih letih prišli v imenu vseh delovnih ljudi železniškega prometa, da mu sporočijo svoj uspeh. V delegaciji je bilo 14 železničarjev iz raznih krajev naše države, vodili pa so jo ministar za železnice Todor Vujašević, pomočnik ministra Djordje Savičević in predsednik centralne uprave Zveze sindikatov železničarjev Rade Vučković. Člani delegacije so prisrčno pozdravili tovariša Tita in mu izročili v znamenju spoštovanja in ljubezni več daril. Maršal Tito se je zahvalil za pozdrave in darila ter imel naslednji govor:

Tovariši, zelo sem zadovoljen, ker vas lahko tukaj pozdravim in se po vas znova osebno zahvalim vsem delovnim ljudem našega železniškega prometa za vztrajno delo in požrtvovalnost, ki so jo pokazali pri izpolnitvi svojih petletnih planskih nalog v štirih letih. Uspeh, ki ste ga dosegli, pomeni res velik prispevek za našo socialistično gospodarstvo in je toliko večji, ker ste imeli na razpolago zelo skromna materialna sredstva in ker ima naš promet še zmeraj pečat štiriletnega vojnega razdeljanja. Če bi bili materialno bolj preskrbljeni, bi bili seveda vaši uspehi še večji, vendar pa nas to, kar ste dosegli v takšnih okoliščinah, prepričuje, da boste tudi v prihodnje, ne glede na vse težave, lahko izpolnili svoje naloge za napredek našega prometa, ki je ena izmed najpomembnejših panog našega socialističnega gospodarstva.

Tovariši! Iz tega, kar je bilo povedano v ljudski skupščini, ste videli, da smo morali v nekaterih panogah podaljšati naš petletni plan za leto dni; tam je bilo pojasnjeno, iz katerih vzrokov je moralo biti to storjeno. Tam, kjer je bilo to odvisno od naših delovnih ljudi, smo izpolnili planske naloge, ponekod pa smo jih tudi pressegli, kot n. pr. pri vas v prometu, kjer je bilo to odvisno v glavnem od vaše lastne zmogljivosti in prizadevanja. Tam pa, kjer so objektivne okoliščine — n. pr. blokada, ki jo izvajajo zoper našo državo določene zvezne države, suša in cela vrsta drugih težav — onemogočale izpolnitve, tam seveda nismo mogli uresničiti zastavljenih nalog, čeprav smo se silno trudili.

Vendar pa lahko odkrito rečem, da je ta primer s Sovjetsko zvezo in drugimi vzhodnimi državami — ne glede na to, da nam je prizadejal velikanski gmotno škodo — pomenil tudi velikansko spodbudo za naše ljudi, da se s svojimi lastnimi močmi dokopajo do načinov za obvladovanje težav. Zatorej smo, glejte, poleg drugega v tem kratkem razdobju postavili dva plavaja, ki sta bila zgrajena v naši državi. To pa ni mala, temveč velika stvar. Na to nismo niti mislili, ko smo začeli delati plan; se mislili nismo, da bomo morali sami, brez potrebne težke industrije in drugih potrebščin graditi plavaje. Vendar pa nam ni preostajalo drugega, ker so nam pogodbe odpovedale. Težave, ki so nastale in so bile objektivne narave, so prisilile naše delavce in vse naše delovne ljudi, da so iskali načine in možnosti v naši lastni državi, s katerimi bi te težave premagali.

In res smo odkrili in zgradili premožno stvari, ki jih sicer se ne bi mogli zgraditi. Ustvarjalne sile pa je bilo treba potrditi in potrjene so bile po vseh napadih na našo državo. Razumljivo je, da igrajo pri tem glavno vlogo naši delovni ljudi, naši znanstveniki, naši strokovni delavci. Zato tudi morajo biti. Od ustvarjanja materialnih sredstev, od graditve naše težke industrije in izpolnitve plana elektrifikacije je namreč odvisna tudi ustvaritev vsega tistega, kar je potrebno za boljše življenje, za višjo raven in srečnejše življenje naših ljudi. Vse to je sedaj odvisno od nas.

Zato pa, tovariši, če kdo danes zlobno in cinčno trdi v tujem tisku, da smo delali megalomanske plane, ni to nič drugega kot del tiste umazane propagande, ki jo vodijo proti naši državi. Kakor se namreč vidi iz vsega tega, kar smo ustvarili skoraj iz nič, so bili naši plani v vsakem pogledu realni. Jasno je, da smo se morali marsikomu odrediti, da bi lahko ustvarili to, kar potrebujemo, da bi jutri lahko proizvajali potrebne predmete za široko potrošnjo. Glede tega smo čutili težave, glede tega je našo ljudstvo moralo čutiti na svojih ramenih. To ni zadelo samo voditeljev — zdelo jih je toliko, ker so imeli mnogo več skrbi in ker so morali iskati načinov, kako bi bili temu kos — temveč je vsa teža padla na naše delavce, na našega delovnega človeka. Zato pomeni informbirovska propaganda o tem, da je ljudstvo dobro, da pa vodstvo ne velja, najnavednejšo nesramnost in hinavščino. Koga so pravzaprav zadeli s svojim ravnanjem z nami? Zadeli so naše delavce, našega delovnega človeka. Zarinjili so klin v kolesje našega gospodarstva in

KONEC EKSPLOZIVNE ZARANE POLICA

Nadaljevanje s 1. strani

potrdilo, da neposredni proizvajalec lahko najbolje vodi svoje podjetje.

Vso pozornost bomo morali letos posvetiti tudi razvoju za drug. Lani so zadržale sicer uživale vso finančno pomoč v obliki kreditov in dodeljevanja sredstev iz proračuna. Toda krediti so bili zaradi kompliciranega načina najemanja slabo izkoriščeni, večkrat pa tudi nepravilno uporabljeni. Zato bo treba nuditi združbam več pomoči pri urejanju njihovih finančnih zadev, zlasti v zvezi s sredstvi za združne sklade za mehanizacijo.

Z rešitvijo vseh teh problemov in z izpolnitvijo nalog, ki jih postavljajo proračun, bomo nadalje utrđili temelje našega socialističnega gospodarstva, kakor tudi naše gospodarske moči in sposobnosti. To pa je v zvezi z utrjevanjem naše Armade in naše politične enotnosti najmočnejše jamstvo za ohranitev miru.

v njegov razvoj, do neke mere so onemogočili našemu ljudstvu, da bi si hitreje ustvarilo pogoje za boljše življenje, da bi hitreje obvladalo težave, ki jih je povzročila vojna.

Tovariši! Rekel sem že enkrat, da jih ne moremo stalno obdolževati tistega, kar so storili proti nam, ker je to jasno, ker je zgodovinsko ugotovljeno, tako da nobena propaganda ne more več in tudi ne bo mogla več tega izbrisati. Sedaj je potrebno, da zastavimo vse svoje sile in da najdemo pota, po katerih bi nadomestili tisto, v čemer smo v preteklosti iz objektivnih vzrokov zaostali. Sklenili smo premagati te težave. Našo zunanjo politiko in našo gospodarsko zunanjo politiko smo naravnili v to smer, da lahko gradimo socializem, opravič se v prvi vrsti sami na svoje lastne sile, na ustvarjalno moč naših delovnih ljudi in na naša sredstva, v drugi vrsti pa na enakovredne odnose z drugimi državami, pa naj bodo kapitalistične ali socialistične. Videli smo, kakšne koristi smo imeli od socialističnih držav oziroma od držav, ki se vsaj tako imenujejo. Videli smo, kakšne koristi smo imeli in kakšne koristi bi bili še imeli, če bi se spustili še v globlje odnose z njimi tako, kakor so oni hoteli. Bili smo izčrpani in z nami bi bilo tako kot z vsemi temi satelitskimi državami ali pa morda še huje. Zaradi tega smo morali ravnati tako, kakor smo ravnali, in danes imamo že celo vrsto pogodb z drugimi državami.

Pokazalo se je doslej, da nismo napočeno presojali našega stališča glede tega, da je moč gospodarstvo sodelovanje s kapitalističnimi državami. V praksi smo se prepričali, da je to popolnoma uresničljivo. Danes dobivamo surovine in stroje, ki so nam potrebni, iz kapitalističnih držav in jih plačujemo bodisi v gotovini, z našim izvozom surovin ali z drugimi sredstvi, bodisi s posojili. Posojila so sredstva, ki jih bomo morali jutri vrniti, ko bomo gospodarsko močnejši. Kapitalistične države vidijo, kako gledamo mi na te stvari in kakšno potrošnjo dajemo, da bodo dobili denar nazaj. Letos nas je zadel suša, zaradi katere smo trpeli tolikšno škodo, da nismo mogli izpolniti nekaterih obveznosti, kot n. pr. izvoza koruze in nekaterih drugih kmetijskih pridelkov, ker smo ustavili izvoz živih živil, ki so nam v prvi vrsti potrebna za prehrano našega prebivalstva. Zaradi tega pa, ker smo imeli pravilno orientacijo, in zaradi tega, ker se nismo dali prestrašiti od vzhoda, češ da se s tem predajamo kapitalizmu, ker je bila to samo propaganda in nič drugega — saj tudi oni trgujejo in bi zelo radi sprejeli različna posojila, če bi jih dobili, so pa tudi že sami zanje prosili, smo danes preskrbljeni.

Zakaj nam kapitalistične države zdaj dajejo, čeprav ne toliko, kolikor nam je potrebno? To je jasno: zato, ker je to tudi njim koristno. Tu ne gre samo za njihove gospodarske koristi, za to, ali bodo dobili z obrestmi nazaj vse, kar so dali, temveč tudi za politične koristi. V današnjem boju, ki divlja med velikimi silami, uporabljajo različna sredstva; eno izmed teh sredstev je tudi to, kakšen je odnos določene velike države do neke male države. Za velike kapitalistične države, kakršni sta n. pr. Amerika ali Anglija, ima zelo velik pomen, kakšen je njihov odnos do male socialistične države, kakršna je naša, ki je obko-

DRUGI KONGRES ZVEZE BORCEV NOV SLOVENIJE
SEKRETARIAT GLAVNEGA ODBORA NOV SLOVENIJE JE SPREJEL SKLEPE, DA BO ZASEDAL II. KONGRES ZVEZE BORCEV SLOVENIJE 28. JANUARJA T. L. V LJUBLJANI
SEKRETARIAT GO ZVEZE BORCEV NOV SLOVENIJE

Hude borbe v osmem kolu šahovskega prvenstva

V VIII. kolu turnirja za prvenstvo države so bile spet ogrožene borbe za točke. Izidi včerajšnjih iger so naslednji:

Vidmar—Pirc remi,
Trifunović—Kostić 1:0,
Milić—Fuderer remi,
Rabar—Nedeljković 0:1,
Janošević—Simonović 0:1,
Karaklačić—Majstorović 1:0,
Udovčić—Andrić 0:1,
Puc—Kozomara 1:0,
Matanović—Gligorić prekinjeno.

Polindskijska obramba med Vidmarjem in Pircem je že v nekaj manj kot eni uri po zamenjavi vseh figur privela do remija.

Trifunović in Kostić sta igrala Taraschevo obrambo damskega gambita. Kostić v otvoritvi ni bil točen in je Trifunović polagoma prišel do napada, s katerim je osvojil figuro in zmagal.

V remijski otvoritvi štirih konjev je Fuderer kot črni proti Miliću dosegel prednost. V damski končnici pa je Milić ravno še rešil remi.

V partiji med Rabarjem in Nedeljkovićem je bila uporabljena nova varianta sicilijanske obrambe, ki jo je Rabar prvič igral v partiji Bertok—Pirc in utegne dobiti ime ljubljanske variante. Črni je rokiral na kraljevo stran in se izpostavil silovitemu napadu, ki ga je spretno odbil. Ob prehodu v končnico je Nedeljković osvojil kmeta in zmagal.

Ijena od držav, ki še malo niso prijateljske. Odočili so se, da nam dajejo posojila in da trgujejo z nami na enakopravni podlagi. Nas, tovariši, oziroma naše graditelje socializma to ne ovira. Nasprotno, to nam koristi, ker vsak stroj, ki pride v našo državo, pomeni prispevek k naši socialistični graditvi; danes je za nas vsaka tona surovin, ki pride iz katere koli kapitalistične države, korak bliže k socializmu. Mi ustvarjamo socializem s svojimi lastnimi rokami, s stroji in surovinami, ki jih sedaj kupujemo na zahodu. To je delala tudi Sovjetska zveza, ki ne bi nikoli zgradila svoje industrije, če ne bi kupovala v Ameriki. Magnitogorsk so zgradili Amerikanci; pri njih so bili deset tisoč specialistov iz Amerike, Anglije, Nemčije in drugih držav, svoje delavce, srednje tehnične osebe, inženirje in strokovne delavce so pošiljali v Nemčijo, da bi si v nemških tovarnah pridobili prakso. In nikomur ni prišlo na misel, da bi jih zaradi tega obdolžili, da se prodajajo kapitalizmu. Ne, to so popolnoma pravilno delali. Pa tudi mi bomo delali vse, kar koristijo naši državi.

Kar se torej tiče nadaljnje graditve socializma pri nas, smo torej vse potrebno storili. Edino za nekatere panoge smo, posebno glede asortimenta, podaljšali rok izpolnitve petletnega plana za eno leto. Če vzamemo vse skupaj, bomo dejansko v številnih panogah daleč presegli plan, posebno če računamo tudi z delom vojne industrije. Da, tega vam nisem rekel, to je prav tako čimtelj, ki je malo priključal naše možnosti — morali smo graditi in smo dogradili že precej vojnih tovarn. Končno spada to tudi v naše splošno gospodarstvo, ker bodo tudi te tovarne jutri delale za civilni sektor. Vse to bo ostalo v naši državi in vse to pomeni, da gre naša država s hitrimi koraki naprej, v glavnem po zaslugi neizmerno vneine in požrtvovalnosti naših delovnih ljudi, med katere spadate tudi vi, delovni ljudje našega železniškega prometa.

Tovariši, želim bi, da prenesete svojim tovarišem moje sporočilo, da naj se tudi v prihodnje trudijo, da ne omagajo pred nobenimi težavami, in da naj izpolnjujejo svoje naloge v globokem prepričanju, da bomo dosegli cilj, kateremu gremo naproti. Vam in vsem tovarišem, ki delajo na naših železnikah, želim tudi v letu 1951 mnogo uspeha pri izpolnjevanju nalog v prometu, ki ima, to znova poudarjam, velikanski pomen za naše socialistično gospodarstvo.

Delegati so pazljivo in prihrjevalno spremljali besede toje, Tita in ga potem v daljšem razgovoru seznanjali s svojim delom in življenjem ter tudi s težavami, ki so jih premagali. Z zadovoljstvom so poudarjali, da je preskrba železničarjev s hrano in obloko dobro urejena. Poudarili pa so tudi, da potrebujemo več strokovne delovne sile, ker je za vzgojo železniškega kadra potrebna daljša doba. Glede mlade delovnih moči v železniški službi je maršal Tito dejal:

Priporočil bi našim mladim tovarišem, ki so prišli v promet, naj jim bo kot prvo in poglavitno to, da niso odgovorni samo materialno za to, s čimer delajo ali kar vodijo, temveč so prav tako in predvsem odgovorni tudi za življenje ljudi. To se ne sme prelahko vzeti, ker so pri različnih nezagodah skoraj zmeraj prizadeti ljudje. Zato ljudje na železnici ne smejo niti za trenutno izgubiti izpred oči, da je poglavitno to, da ne trpi človeško življenje in da so dolžni pri delu pokazati največji čut za odgovornost, ker bi sicer lahko prišlo pri tem intenzivnem prometu na železnicih do velikih nesreč. Vsakdo se mora in mora zavest, kaj to pomeni tudi v materialnem in v moralnem pogledu.

Ob koncu sprejema se je maršal Tito zvočno po članih delegacije zahvalil delovnim ljudem naših železnik za vztrajno delo v korist naše socialistične skupnosti in jim je poslal svoj prisrčen pozdrav.

Mojster D. Andrić

Janošević in Simonović sta igrala špansko partijo. Beli je tvegano napadal na kraljevem krilu in pri tem oslabil svojo pozicijo. V lepem protinapadu je Simonović osvojil trdnjavo, nakar se je Janošević vdal.

V angleški otvoritvi med Karaklačićem in Majstorovićem je beli že zgodaj zaostрил pozicijo. Črni je hotel igrati zapletli in je žrtvoval figuro. Karaklačić pa je napad odbil in z materialno premočjo zmagal.

V partiji Udovčić—Andrić je po spreminjenem vrstnem redu potez nastala

Kitajci se pripravljajo za nove napade

Vzdolž korejske fronte je »branih 280.000 kitajskih in severnokorejskih moči, ki jih podpira 500 letal in 200 tankov

Tokio, 11. jan. (Un. Pr.) Predstavnik osme ameriške armade je izjavil, da so severnokorejske in kitajske enote včeraj popoldne napadle sprednje enote 2. divizije na postojankah 4 km južno od mesta Vondžu. Mac Arthurjeve čete so napad odbile. Na tem odseku sta se borila francoski in nizozemski bataljon ter je nasprotnik pustil na bojišču 2000 mrtvih. Severnokorejske in kitajske sile se sedaj 56 km jugovzhodno od Vondžua, kar pomeni najgloblji proboj na tem odseku fronte, toda njihovo napredovanje je za enkrat ustavljeno.

Po poročilu štaba 8. ameriške armade so imele danes Mac Arthurjeve sile na zahodnem delu fronte od padca Seula prvi stik s Kitajci okrog 6 km južno od Osana. Poročilo nadalje javlja o bojih, ki se bijejo 8 km severovzhodno od Cečona.

Poročilo Mac Arthurjevih letalskih sil pravi, da so letala iz daljnovzhodnih letalskih oporišč včeraj bombardirala 3 preskrbovalna središča in prometne zveze z bombami, ki se upravljajo z radarjem.

Associated Press prenaša poročilo 8. armade, ki pravi, da se vzdolž korejske fronte razvrščajo nasprotnikove sile, ki štejejo 280.000 moči, ter jih podpira 500 kitajskih letal in 200 tankov. Tanki in okrog 150.000 vojakov so razvrščeni v bližini Seula. Podobno je, da se sile pripravljajo za dva glavna napada: enega v smeri Cungdžua, ki bi se nato razširil v smeri bivšega mostišča Fusana, in drugega, ki bi bil izveden južno od ceste Seul—Osan—Tedžon, zahodno od Cungdžua.

Poročilo glavnega poveljstva severnokorejske armade z dne 10. januarja pravi, da so severnokorejske čete in kitajski »prostovoljci« v vseh odsekih

korejske fronte nadaljevali svojo ofenzivo proti ameriškim in južnokorejskim četam.

Ameriško obrambno ministrstvo je včeraj zanimalo vest, da je general Mac Arthur priporočil, naj bi se vse sile, ki so pod njegovim poveljstvom, umaknile iz Koreje.

Reuter prenaša poročilo obrambnega ministrstva ZDA, da so ameriške sile v zadnjih 7 dneh izgubile na korejski fronti 2537 moči. Skupne ameriške izgube od začetka spopada do danes znašajo 42.713 vojakov.

Kakor poroča agencija France Presse, je na področju bivšega Husanskega mostišča nad milijon beguncev. Od teh jih je okrog 600.000 samo v Fusanu in Teguju. Število beguncev pa še vsak dan narašča navzlic poskusom oblasti, da bi preprečile nov dotok ljudi.

Acheson zahteva obsodbo kitajskega napada

Washington, 11. jan. (Reuter). Ko je govoril na tiskovni konferenci o položaju v zvezi z razvojem korejske vojne, je Acheson dejal, da ZDA ne verjamejo v možnost sodelovanja LR Kitajce pri naporih za prenehanje sovražnosti, da pa počejo ničesar opustiti v prizadevanju, da se poišče mirna rešitev. Posvetovanja ameriških predstavnikov s predstavniki drugih držav v OZN o morebitni razglasitvi LR Kitajce za napadalca še vedno trajajo in bodo Združeni narodi, ako ne obsodijo kitajskega napada, vsekakor izgubili ugled. Ko se je dotaknil mirovne pogodbe z Japonsko, je ameriški zunanji minister sporočil, da ZDA o tem ne bodo zahtevale mnenja LR Kitajce.

Amerika želi pojasnila od Moskve

London, 11. jan. (Reuter). Predstavnik britanskega zunanjega ministrstva je izjavil, da so ZDA predložile britanski in francoski vladi načrt odgovora na zadnjo sovjetsko noto glede sklicanja konference štirih. Preden bodo določili datum za izročitev odgovora, bodo ameriški načrt proučili v Parizu in Londonu.

Po mnenju londonskih opazovalcev se v ameriškem odgovoru znova pojavljajo želja, da bi razprava zajela vprašanja, ki so vzrok sedanje mednarodne napetosti, in zahteva pojasnilo v zvezi z določenimi deli sovjetske note z dne 1. januarja 1951. ZDA žele, da bi se natančno določilo, ali naj se smatrajo ti odgovori kot sestanek Sveta znanjih ministrov, ki je pristojen razpravljanje o mirovnih pogodbah z Nemčijo, Avstrijo in Japonsko, ali pa samo kot sestanek štirih velesil.

Ameriški zunanji minister Dean Acheson je izjavil na tiskovni konferenci, da bodo ZDA, Velika Britanija in Francija kmalu odgovorile na predlog vlade ZSSR o konferenci zunanjih ministrov štirih velesil. Sedaj se ZDA glede tega vprašanja posvetujejo z Veliko Britanijo in Francijo. Acheson je zanimal, da bo britanska vlada ločeno poslala odgovor sovjetski vladi in dodal, da doslej med zahodnimi velesilami ni prišlo do nasprotne sprice bližnjih razgovorov.

Eisenhowerjevi obiski v zahodnih prestolnicah

Amsterdam, 11. jan. (Reuter). Poglavna vsebina Eisenhowerjevih razgovorov z nizozemsko vlado je bilo pospeševanje dobav ameriškega orožja in drugega vojaškega materiala nizozemskim oboroženim silam. Nizozemska je dala do konca leta zahodnoevropski vojski tri divizije. V zvezi z razgovori, ki jih je imel general Eisenhower v Bruslju, pričakujejo dobro poučeni krogi, da bo belgijski prispevek za zahodno evropsko vojsko znašal v prihodnjih 6 mesecih eno oklopno in eno pehotno divizijo. Do julija prihodnjega leta bodo te sile povečane na 4 do 5 divizij.

Danes je general Eisenhower odpoštoval na Dansko, kjer se bo v Kodaňu sešel z zastopniki danske vlade in vojske.

Bonn bo postavil pogoje za pogajanja z Vzhodno Nemčijo

Bonn, 11. jan. (Un. Pr.) Besedilo odgovora kanclerja Adenauerja na predlog vzhodnonemške vlade o zedinjenju Nemčije ni bil sprejet v parlamentarnih odborih za zunanje zadeve. Večina članov odborov je bila za to, da se odloži odgovor zahodnonemške vlade na Grotewohlovo predlogo in sicer iz taktičnih in političnih razlogov. Socialnodemokratski poslanci so zahtevali, naj vlada ne zavzame nobenega stališča, ki bi lahko dal sovjetski vladi možnost, da omeji dnevni red četverne konference le na vprašanje demilitarizacije Nemčije, tako da bi bilo zastopnikom Vzhodne in Zahodne Nemčije prepovedano, da sami rešijo druga vprašanja. Hkrati poudarjajo, da bi bilo treba postaviti vzhodnonemški vladi pogoje za začetek pogajanj. Vzhodnonemška vlada bi morala prvi privoliti v svobodno volitve pod nadzorstvom štirih velesil in v revizijo mednarodnih obveznosti, ki jih je prevzela vlada Vzhodne Nemčije. Med prvimi obveznostmi omejanja pogodbo o priznanju poljsko-nemške meje na Odr in Nisi, pogodbo med Vzhodno Nemčijo in ZSSR o plačevanju reparacij iz tekoče proizvodnje in vprašanje sovjetskih delniških družb v Vzhodni Nemčiji. Zahodnonemška vlada bo proučila ta priporočila na svoji prihodnji seji, ki bo v petek.

Washington, 11. jan. Vestnik zunanjega ministrstva ZDA je objavil skupno izjavo štirih največjih sindikalnih organizacij v ZDA — ameriške federacije dela, kongresa industrijskih organizacij, mednarodne zveze strojnikov in združenja voditeljev železniških sindikatov, da bodo te organizacije podpirale notranjo in zunanjo politiko predsednika Trumana.

Pred ustanovitvijo Društva inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesne industrije

Občni zbor gozdarske in lesne sekcije Društva inženirjev in tehnikov, ki bo v nedeljo, 14. t. m., v Ljubljani, pomeni prelomnico v razvoju strokovnih združenj te gospodarske panoge.

»Treba je storiti važen korak naprej in uveljaviti načelo, da naj društva kot prostovoljna združenja ljudi prevzamejo čim več ustrezačih poslov, ki so jih doslej izvrševali posamezni državni organi, oz. ki bi jih morali ti organi opravljati, če bi taka društva obstojala.« (Dr. Marjan Brečelj v poročilu glavnemu odboru OF Slovenije).

Z demokratizacijo in decentralizacijo naše državne uprave prehajajo važne naloge na strokovna združenja. S tem jim je dana široka možnost dejavnosti in sodelovanja pri vseh važnih strokovnih vprašanjih v našem socialističnem razvoju.

S tem pa se odpirajo nove perspektive tudi naši sekciji, ki je ena izmed najmočnejših v Sloveniji, a se zaradi raznih okoliščin v preteklosti ni mogla uveljaviti. V strokovnem pogledu ni mogla nastopati niti kot posvetovalni organ v preceh vprašanjih našega lesnega gospodarstva. V nobeni drugi gospodarski panogi ni bilo morda toliko odklona od strokovnosti kot ravno v lesni, kjer se je vsakdo imel za strokovnjaka in vseznalca, medtem ko je bila stroka potisnjena popolnoma v ozadje. Posledica tega je tudi primitivna stopnja, na kateri je ostala lesna industrija v primerjavi z razvojem drugih industrijskih panog. Prirodni zakon razvoja pa pravi: kjer ni boja, ni napredka!

Z demokratizacijo naše državne uprave pa je dana možnost boja in s tem tudi napredka: s tem pa je kajpada tudi naša sekcija postala važen čimtelj za pravilni in hitrejši razvoj na tem področju. Prav zaradi tega se tudi sedanja sekcija preobrne v samo.

Washington, 11. jan. (AFP). Uradni predstavnik ameriške vlade je danes odločno zavrnil trditve, da se ZDA pripravljajo, da bodo umaknile svoje sedem brodov iz vodovja Formoze. Veste v tem smislu so se pojavile v britanskih časopisih.

Black o pomoči zaostalom državam

Chicago, 11. jan. (AFP). Predsednik Mednarodne banke Eugen Black je izjavil v klubu bankirjev v Chicagu, da se zaradi današnjega položaja bolj kot prej vsiljuje vprašanje gospodarske pomoči zaostalom državam in da utegne biti znesek 600 do 800 milijonov dolarjev zvišan. ZDA imajo navzlic povečanju stroškov možnost, da pomagajo zaostalom državam.

Kar preprečujejo Jugoslaviji

Dunaj, 11. jan. (Tanjug). Ob podpori sovjetskih okupacijskih oblasti v Avstriji pregledujejo češkoslovaška, poljska in madžarska komisija v sovjetski coni Avstrije industrijske naprave, ki so bile menda prenesene iz omenjenih držav. Te komisije bodo pregledale 530 podjetij v vzhodni coni Avstrije. Največje zahtevo postavlja madžarska komisija, ki bo pregledala 350 podjetij, čeprav Madžarska kot bivši satelit fašistične Nemčije na temelju mirovne pogodbe nima pravice do restitucijskih zahtevkov.

Kadar komisija meni, da je kak stroj poljskega, češkega in madžarskega izvora, ga takoj izključijo iz proizvodnje, podjetje pa mora dati stroj na razpolago komisiji zaradi ugotovitve lastnine. Omenjene komisije se najbolj zanimajo za vrtilne stroje, kompresorje, agregate, stikalnice in motorje. Vrh tega išče komisija tudi avtomobile.

Kazni zaradi slabih izdelkov na Madžarskem

Budimpešta, 11. jan. (Tanjug). Včeraj je izdala madžarska vlada odlok, po katerem bodo v prihodnje delavci in tehnične osebe v podjetjih individualno odgovarjali za vse izvršene izdelke. Odlok določa, da se bo za napake, nastale zaradi nemarnosti delavcev ali tehnične osebe, odračunavalo »za škodo, prizadejano narodnemu gospodarstvu do 15% temeljne plače.

Indonezijski parlament za obnovo pogajanj s Holandijo

Djakarta, 11. jan. (Ass. Pr.) Predsednik indonezijske vlade Mohamed Nazir se je v parlamentu izrekel za obnovo indonezijsko-nizozemskih pogajanj o prenosu suverenosti nad Novo Gvinejo z Nizozemsko na Indonezijo. Zahteval je tudi privolitve parlamenta v ustanovitev komisije, ki naj bi proučila delno odpoved indonezijsko-nizozemske pogodbe, ne da bi se pri tem škodovalo indonezijskemu gospodarstvu. Ta načrt, ki naj bi bil obenem tudi odgovor na ameriško noto, v kateri se predlaga mirna rešitev vprašanja Nove Gvineje, je indonezijski parlament sprejel s prav majhno večino glasov.

Rangeon, 11. jan. (Ass. Pr.) Britanski komisar za jugovzhodno Azijo Malcolm Macdonald je prispeil v Rangeon, kjer se bo razgovarjal z najvišjimi burmanskimi predstavniki o položaju v jugovzhodni Aziji, posebno pa o položaju Burme.

stojno društvo, ki bo mnogo laže uspešno delalo v svoji stroki. S tem, da prevzamemo v svojo upravo strokovne revije »Les« in »Gozdarski vestnik«, je dobilo društvo v roke močno orodje v boju za napredek in proti vsem zaostalim tendencam in nestrokovnjakstvu. Velik del naše republike pokrivajo gozdovi. Gozdovi so poleg premoega glavnih vir naših dohodkov. Preteklost nam v gozdarstvu ni dala številnih strokovnjakov, še manj pa v lesni industriji. In še med temi so mnogi služili v tujini. Danes jim slovenska zemlja daje dovolj možnosti, da uporabijo vse svoje izkušnje in znanje. Taki ljudje so poklicani na odločanje o gozdarstvu in lesni industriji, saj je to trdno jamstvo, da bomo dragoceni lesni zares pravilno izkoriščali. Vsako neznanje in nestrokovnjakstvo pa bi tukaj rodilo težke posledice, sicer ne takoj, kakor pri drugih gospodarskih panogah, ampak čez desetletja toda zato tem bolj občutne.

Naloga novega društva bo torej težavna in odgovorna. Uspešno delo bo v veliki meri odvisno od dobrega upravnega odbora, v katerega naj pridejo strokovnjaki, ki imajo jasno perspektivo razvoja gozdarstva in lesne industrije in ki so brezkompromisni, kadar gre za napredek in koristi vsega delovnega ljudstva. Vseposvobod bo treba načeti nova vprašanja. Društvo naj postane važen čimtelj v naši panogi, društvo naj sodeluje pri odločanju o razvoju našega lesnega gospodarstva. Naj bo pobudnik za nove stvari in naj svetuje pri postavljanju strokovnjakov na odgovorna mesta, skrbí naj za njihovo pravilno nagajevanje, predvsem pa za dvig strokovnosti vseh tistih, ki sodelujejo pri vzgoji, negi in izkoriščanju našega gozdnega bogastva.

Društvo inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesne industrije,

Istra po prvem letu načrtnega gospodarstva

Lanski gospodarski načrt istrskega okrožja je bil izpolnjen na vseh glavnih delovnih področjih. S tem je bilo zaključeno prvo obdobje v velikem boju za ustvaritev potrebnih materialnih pogojev, da se istrsko ljudstvo čimprej dvigne gospodarsko in kulturno.

Enoletni gospodarski načrt istrskega okrožja je segel v vsa istrska mesta in vasi in zajel vse področje gospodarske dejavnosti. Velik del investicij, ki jih je dala ljudska oblast za napredek gospodarstva in za kulturni dvig Istranov, je bil v celoti izpolnjen, čeprav so bila v drugem polletju vključena naknadno v gospodarski načrt nova, prej neupoštevana dela, ki jih je terjala razvoj gospodarstva.

Osnove za gospodarski in kulturni razvoj Istre

Ze bežen pregled istrskih gradbišč potrjuje, da je lanskeoletni gospodarski načrt trdna osnova za bodoči gospodarski in kulturni razvoj istrskega okrožja. Odprli so 212 gradbišč. Na nekaterih objektih, ki jih gradijo, gre investicijska vrednost v desetine milijonov. Načrt gradbeni je obsegal v glavnem visoke gradnje, gradnjo cest, obnovo in rekonstrukcijo ter vodne gradnje. Med visokimi gradnjami sta pomembni dve veliki vinski kleti v Skočjanu pri Kopru in v Umagu, v katerih je mogoče vskladiščiti okoli 500 vagonov vina. Obe kleti sta že toliko dograjeni, da so lahko vskladiščili del lanskega pridelka. Ker je vinogradništvo v istrskem okrožju najvažnejša panoga gospodarstva in ima v novih pogojih načrtnega gospodarjenja lepe razvojne možnosti, ki niso bile možne pod Italijo, ko so istrski vinogradi propadali in so bili kmetje v skrbah, kam z vinom, je z dograditvijo dveh velikih kletih rešeno vprašanje tipizacije vin in umnega kletarstva. V Kopru je dograjeno novo poslopje ribarnice in tržnice, hotel v Kopru je dograjen 85% in bo letos 1. maja odprt. V Kopru, Izoli, Piranu in v Bujah napreduje gradnja stanovanjskih zgradb. V Semečeli dokončujejo velike garaže in mehanične delavnice. V Piranu nadaljujejo s kanalizacijo, prav tako v Izoli, Kopru in Umagu. Vsa ta mesta so bila doslej deloma brez kanalizacije, deloma pa je bila tako zastarela in neuporabna, da je ogrožala zdravje prebivalcev in jo je bilo treba popolnoma obnoviti oziroma izpeljati na novo. Med velikimi objekti, ki so bili dograjeni lani, je bila še decembra 1950 izročena svojemu namenu. Prav tako je bil dograjen nov hotel v Bujah.

Obnova porušenega podeželja

Obnova porušenega podeželja je dosegla 85%. Velik razmah zadružništva je sprožil graditev zadružnih do-

Popravljen in na novo zgrajeno cestno omrežje

Veliko delo je bilo opravljeno pri obnovi in graditvi cest. Usposobljena je glavna prometna žila ceste Skofije-Portorož in popravljeno celotno omrežje asfaltiranih cest ter ceste v mestih. Ker je cesta ob Rižani glavna prometna žila med Jugoslavijo in istrsko obalo in ker iz leta v leto narasča promet med Jugoslavijo in cono B, je bila potrebna razširitev te pomembne prometne žile, da bo ustrezala za dobnim prometnim razmeram. Modernizacija rižanske ceste je prišla v lanskeoletni plan naknadno kot izredno delo. Zato ni bilo računati na redno delovno silo in so glavno delo opravile frontne brigade, velik delež pa je prispevala tudi vojska. Letos je nadaljevanje graditve uvrščeno med redne investicije istrskega okrožja in bo cesta letno končana in asfaltirana. Tako bo dobilo istrsko okrožje ugodno prometno zvezo s svojim naravnim zaledjem. Ker jugoslovanska cona Tržaškega okrožja nima železniških zvez z Jugoslavijo, bo rižanska cesta poleg zvez po morju edina pot, po kateri teče blago med Istro in Jugoslavijo.

Med ostalimi cestnimi gradnjami je pomembna prometna pridobitev ceste Smarje-Nova vas in nadaljevanje graditve v smeri proti Kostabeni. Na pol je dograjena cesta med Izolo in Baredi Baredi so stara slovenska naselbina nad Izolo. Vas, ki je komaj pol ure hoda od Izole, je imela doslej zvezo z glavno cesto po stezi. Dokončujejo tudi cesto Boršt-Babiči. Precej cest je bilo obnovljenih tudi v bujskem okraju in okoli 12 km na novo zgrajenih.

Pridobitve za višjo življenjsko raven istrskega ljudstva

Obsejna obnovitvena dela so bila namenjena predvsem zdravstvu, povečanju stanovanjskega prostora, preskrbi, prometu itd. V Ankaranu so obnovili bolnišnico za pljučne bolezni. V Valdoltri obnavljajo veliko poslopje bolnišnice in bo letos obnovljena končana ter bolnišnica že odprta. Lani je bila obnovljena bolnišnica v Kopru, leto prej v Izoli. Lani so začeli graditi novo bolnišnico za infekcijske bolezni v Piranu. Obnovljeno bolnišnico je dobil tudi bujski okraj.

Poleg načrtne gradbene delavnosti so lani gradili po vsem okrožju veliko izvenplanskih objektov: stanovanjske hiše, dijaške domove, menze, prostore za radijsko postajo in avtobusno čakalno v Kopru. V Kopru so uredili trg Brolo, popravili več ulic, obnovili več stanovanjskih hiš. V Kopru, Izoli in v solinah so poglobili obalo in delno obnovili pristanišče v Izoli. Podeželje je terjalo predvsem gra-

in v Bertokih v Kopru je bil dograjen velik fizikulturni stadion za 15.000 gledalcev, dva večja športna prostora sta bila urejena v Skočjanu in Strunjanu.

Regulacije in melioracije za napredek kmetijstva

Veliko delovne sile je terjalo urejanje namakalnih naprav v dolini reke Mirne, regulacija reke Rokave in melioracija na Ankaranskem polju. Obsežna namakalna dela bodo za bodoči gospodarski razvoj Istre velikega pomena. Pridobili bodo obsežne površine rodovitne zemlje za plantažne nasade zelenjave in zgodnje vrtnine, hkrati pa v boju proti pogosti suši dosegli, da

Zadružni dom v Smarjah je doslej največji v istrskem okrožju.

ne bo leto za leto propadlo na vagonne raznovrstne zelenjave. Istrsko okrožje je pokrajina, ki ima najboljše pogoje za razvoj vrtnarstva in sploh za intenzivno obdelovanje zemlje. Zato se danes istrsko kmetijstvo usmerja v gojitev pridelkov, ki prinašajo največ koristi domačemu gospodarstvu. V dolini Mirne bo kmalu 300 ha nove plodne zemlje za zelenjavo.

Potrebe po zdravi pitni vodi predvsem v hribovitih predelih so zahtevale graditev vodnjakov. Zgradili so več betonskih cistem in 12 novih vodnjakov. Novo vodovodno mrežo so dobila mesta Koper, Izola in Piran. V Kopru in pr. niso obnovili starinskega vodovodnega omrežja 35 let.

Ljudska oblast v istrskem okrožju je posvečala veliko pozornost graditvi stanovanj. Nove stanovanjske hiše grade v Kopru, Izoli in Piranu. V minulih letih so se vselile prve delavske družine v nove stanovanjske hiše v Izoli. Veliko stanovanj so preuredili v Kopru.

Za gospodarski in kulturni dvig prebivalstva je lanski gospodarski načrt določil elektrifikacijo 52 vasi in naselij. Pomanjkanje materiala, delovne sile in pozni začetek so bili vzrok, da se je elektrifikacija nekaterih vasi

zavlekla. Doslej so dovršene vse napeljave visoke napetosti in zgrajene transformatorske postaje. Jugoslavija je dobavila potrebno bakreno žico in tako bo izpolnjen tudi načrt elektrifikacije istrskih vasi. Sedaj podaljšujejo elektrifikični vod za zvezo z Jugoslavijo.

Z bogatimi izkušnjami na novo delo!

Prvo leto načrtnega gospodarjenja je prineslo Istranom veliko koristnih spodbud in izkušenj. Letošnji plan gradbeni bo sicer manjši in bo delo usmerjeno predvsem v dograditev začetih del. Letos bo zraslo v dolini Seč. Jol doslej največje gradbišče v istrskem okrožju. Obnova rudnika terja

Beara peti, Čajkovski deveti na evropski lestvici nogometašev

Za vse športne panoge delajo strokovnjaki ob koncu leta lestvice najboljših in tako so tudi med nogometaši izbrali tiste, ki so v preteklem letu pokazali največ znanja in sposobnosti. Zanimiva lestvica nekdanjega istrskega strokovnjaka, ki je preteklo leto videl igrati vsa najkakovostnejša evropska moštva. Pri svoji oceni je upošteval individualno znanje, dejanske dosežke, športno moralo in veljavnost, ki jo je kdo pokazal kot član moštva. Za ožjo izbiro so po njegovem mnenju prišli v poštev naslednji igralci:

Vratarji: Beara Jugoslavija, Seemann (Avstrija), Williams (Anglija), Grosits (Madžarska), Hug (Svica), Sentimenti (Italija), Vignal (Francija), Parola (Italija), Baruffa (Nemčija), Neury (Svica), Young (Škotska), Stanković (Jugoslavija), Hapell (Avstrija), Marche (Francija), Cox (Škotska).

Krilci: Hanappi (Avstrija), Čajkovski (Jugoslavija), Cuissard (Francija), Parola (Italija), Baruffa (Nemčija), Ocwirk (Avstrija), Djajic (Jugoslavija), Rosen (Svetska - Italija), Lakat (Madžarska), Woodburn (Škotska), Compton (Anglija).

Napadalci: Puskas (Madžarska), Matthews (Anglija), Baruffa (Nemčija), Miti (Jugoslavija), G. Nordhal (Svetska - Italija), Bobek (Jugoslavija), Gudmundsson (Island - Francija), Meermans (Belgija), Ford (Anglija), Lundberg (Danska), Mannion (Anglija), Skoglund (Svetska - Italija), Palmer (Svetska), Sandor (Madžarska), Čep (Čekoslovaška), Lidell (Škotska), Fritz Walter (Nemčija), Boniferti (Italija), Melchior (Avstrija), Mortensen (Anglija), Wagne (Avstrija), Hansen (Danska - Italija).

Iz tega rezervuarja evropskih nogometašev zveze je omenjeni finski strokovnjak sestavil listo desetih najboljših nogometašev, v kateri sta Jugoslovana Beara na petem in Čajkovski na devetem mestu. Lestvica je naslednja:

1. Hanappi (Avstrija), 2. Puskas (Madžarska), 3. Matthews (Anglija), 4. Baruffa

(Francija), 5. Beara (Jugoslavija), 6. Mannion (Anglija), 7. Seemann (Avstrija), 8. Nilsson (Svetska), 9. Čajkovski (Jugoslavija), 10. Cuissard (Francija).

Kakor liste posameznikov, tako nogometaški radi sestavljajo tudi najboljše evropske moštva. Med drugimi je znani francoski menažer Ukrajinski sestavi A in B evropsko reprezentanco, ki naj bi bili po njegovem mnenju naslednji:

A reprezentanca: Seemann (Avstrija), Neury (Svica), Marche (Francija), Čajkovski (Jugoslavija), Parola (Italija), Baruffa (Nemčija), Melchior (Avstrija), Mitič (Jugoslavija), G. Nordhal (Svetska), Puskas (Madžarska), Gaizna (Španija).

B reprezentanca: Beara (Jugoslavija), Rudas (Madžarska), Hapell (Avstrija), Annovazzi (Italija), Carre (Belgija), Djajic (Jugoslavija), Basora (Španija), Wilkes (Nizozemska), Zarra (Španija), J. Hansen (Danska), Vukas (Jugoslavija).

Predlog o novem načinu pogajanj za mednarodne tekme v nogometu

Za mednarodne nogometne tekme so se doslej pogajali navadno tako: nek naš klub stopi v stik z menažerji v tujini za gostovanje in ko je pogodba za turnejo že sklenjena, klub zaprosi Nogometno zvezo Jugoslavije za dovoljenje. Prepozno je tedaj, da bi Zveza proučila pogoje sklenjene turnee, kdo in kakšno so nasprotniki itd.

Zveza dobi potem prošnjo večkrat takele vsebine: »V primeru, da nam gostovanje zavrne, boste nas spavili v zelo neprijetnem položju, ker bomo morali plačati denarno kazen v devizah. Takega načina n. pr. se posluževala zagrebška Lokomotiva, Dinamo, Crvena zvezda in še nekateri klubi.

Zaradi škodljivih posledic takih pogodb je Izvršni odbor Nogometne zveze sklenil, da bo na redni letni skupščini predlagal ustanovitev biroja za sklepanje mednarodnih tekem, pri čemer bi izvoljeni člani biroja prevzeli nase vso odgovornost o sklepanju pogodb.

Naloga biroja bo, da pomaga našim klubom pri posajanju za mednarodne tekme. Vodil bo evidenco o tem, da isti klubi ne bodo vedno potovali v tujino, medtem ko ostala moštva, ki so prav tako sposobna, nimajo možnosti.

Pomembna naloga biroja bi bila tudi skrb o deviznih predpisih, oziroma, da določi enoten devizni plan za vse klube. O povratku s turnee bi klub predložil biroju obračun in višek deviz, ki bi jih dali v skupno blagajno. S tem denarjem bi plačevali inozemska moštva, ki bi gostovala v naši državi.

Sarajevo: repr. carigrajske univerze 4:2

V zadnji tekmi na gostovanju v Turčiji so nogometaši Sarajeva premagali reprezentanco carigrajske univerze z rezultatom 4:2 (2:2). Gol za Sarajevo sta dala Zigman in Lovrić po dva.

Danes ponoči je odpotoval v Grindelwald v Švici Nada Birko, ki bo v nedeljo nastopila na tamošnjih tekmah v smučarskem teku. Birkovo spremlja Gusti Jakopič.

Stanko Majnik umrl

Dne 10. t. m. je po težki in mučni bolezni pretrpan umrl, učitelj padalstva član KPS, tovariš Stanko Majnik. Rodil se je 10. januarja 1929 v Idriji kot sin rudarja. Kakor je osvobodena Primorska zaživel novo življenje, tako je tudi njen sin tov. Majnik polno zajemal novo življenje in izvrševal naloge v korist ljudstva.

Spomladi leta 1947. je prišel iz padalske šole v Idriji na center v Ribnico kot prvi slovenski padalski učitelj. Od tedaj dalje je vse do nesrečne bolezni neumorno deloval za razvoj slovenskega padalstva, izšolal je na stotine mladencev in mladink in organiziral po vsej Sloveniji vrsto padalstva.

Ceprav še mlad, je bil strokovno zelo sposoben in neustrašen padalec, saj je dvakrat dosegel državni rekord v nizinskem skoku.

S tov. Majnikom je slovensko padalstvo izgubilo zvestega tovariša, povzročil priljubljenega, svojega pionirja in učitelja in najboljšega padalca. Njegov lik naj ostane trajen vzgled vsem padalcem.

NOVICE in zanimivosti

Z vsega sveta

Knez, ki je hotel vtihotapiti v Nemčijo 20.000 švicarskih ur, Nečaka vladarja kneževine Lichtenstein, kneza Hansa Lichtensteinskega, so te dni začeli v obsejnim mestecu Lörrach, kjer je hotel v avtomobilu vtihotapiti v Nemčijo 20.000 švicarskih ur. Državni tožilec v Lörrachu zahteva za začasno izpustitev kneza kavcijo pol milijona mark ali pa osebno jamstvo vladajočega kneza Franca Jožefa II, ki je že prošil švicarski zvezni urad za zunanje zadeve, naj bi izposloval začasno izpustitev nečaka Hansa Lichtensteinskega. Po nemških zakonih groze knezu Hansu trije meseci zapore ali globa v višini več sto tisočev mark.

Milo, ki uniči bacile. Ameriški kemiki so iznašli milo, ki uniči mikrobe. Imenujejo ga G-IIe, kemično pa je »hexachlorofin«. Uporablja se že v vseh ameriških bolnicah. Kirurgom si ni treba več pred operacijo umivati rok po 15 minut, temveč pomočijo v raztopljeno G-II roke, ki so s tem popolnoma sterilizirane in zato ne potrebujejo niti gumijastih rokavic. Poskušnje so dokazale, da je milo zelo uporabljivo za umivanje dojenčkov, ker ne škodi niti najnežnejši koži. Uporabljivo je tudi kot desinfekcijsko sredstvo pri kožnih boleznih itd. vendar ga ne bodo upo-

rabljale samo bolnišnice, temveč tudi restavracije in hoteli in sicer za pomivanje posod v kopalnicah in slično.

Smrtna kazen zopet uzakonjena v Novi Zelandiji. V spodnji zbornici Nove Zelandije je bil sprejet predlog, ki določa uzakonitev smrtne kazni, katere je bila odpravljena pred 15 leti. Vislice so počivale od l. 1935, ko je delavska stranka zmagala pri volitvah in prevzela vladno. Stranka se je potem izrekla za odpravo smrtne kazni in zakon je bil nato sprejet v parlamentu. Nova Zelandija ima sedaj konservativno vlado, ki je prišla na krmilo po volitvah pred enim letom in ima večino v parlamentu. Njeni voditelji so v volilni borbi naglašali, da bo smrtna kazen vzpostavljena, če bo stranka zmagala pri volitvah. Nova Zelandija kaže naraščanje zločinov v povojni dobi. Zagovorniki smrtne kazni zatrjujejo, da bo strah pred visilicami zmanjšal zločine.

Ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik Cene Kranjc. Uredništvo in uprava, Ljubljana, Knaflijeva ulica 5, telefon 55-22 do 55-26, telegrafne uprave za Ljubljansko naročnike 38-96, za naročnike izven Ljubljane 38-32, telefon oglašnega oddelka 38-96. Tekoči račun pri Narodni banki, Ljubljana 601-90321-0. Tiskarna »Slovenskega poročevalca« v Ljubljani. Poština plačana v gotovini. — Četredelna naročnina 135 din, polletna 270 din, celoletna 540 din. — Slovenski poročevalca izhaja vsak dan razen ob nedeljah in praznikih.

Ivo Pirković: Bilo je pod Gorjanci Od Št. Jerneja do Novega mesta

Od St. Jerneja se je poplava sovražnikovih ofenziv razvila tudi pod Gorjance, po stranskih poteh na Orehovo, čez Tolsti vrh v brusniške strani in dalje, proti mestu. Tudi po Mali cesti za Krko se je valila brezkončna reka sovražnikovih vojsk. Silovitost množičnega zločina popuša in smo priče le še posameznim grozodejstvom in nasiljem v očitno izdanih primerih. V mestu samem pa se ob duhu sveže človeške krvi pošast nečlovečnosti zopet razvija do kraja.

V Gornji Stari vasi, ki so jo tiste dni prej bombardirali iz zraka in ji prizadeli hudo škodo (trem kmetom so uničili vso), niso napravili sedaj nobenega zla. V sosednji Orehovi, ki so jo bila tudi napadla letala, so sedaj zažgali le Dolinarju, tistemu, ki so ga leto pozneje domobranci na bližnji Golobenci zaklali. Od Dolinarjevih se je vnelo še Godinovim. Na Loku bi skoraj ustrelili Antona Pavliča, ki jim je padel v roke, ko je, vznemirjen zavoljo požarov in pokanja, hitel iz Gornje Stare vasi domov, na Loko.

Na Selah pri Ratežu so zažgali Lujarjevim domačijo. Baje so našli pri njih neko municijo, ki se je je tiste dni, po begu Italijanov, itak povsod mnogo valjalo, da je upornike povsem minil dotlej nepotešeni glad po orožju. Domačega sina Slavka so gnali petdeset korakov od hiše in ustrelili. Nato so prišli in ubili še Tončka, ki je zagledal dom v plamenih in od nekod prihitel gasiti. Iz

gorečega kozolca je kot obseden planil človek in poskušal bežati. Podrla ga je krogla in so ga Nemci se na pol živega vrgli v ogenj. Pozneje se je izkazalo, da je bil nesrečen sin davčnega uradnika s Cankarjeve ceste v Novem mestu, belogardist Anton Jurak, ki se je šel od izгона Lahov skrivaj pred partizani in spal po samotnih kozočih. »Ich bin ein Weisser, ich bin ein Weisser!«

Pri Brusnicah je nemška patrulja zajela domobranskega častnika Avgusta Cvelbarja, stacionarja iz St. Jerneja, njegovega svaka Janeza Strojina iz Ostroga in Janeza Kovatiča-Matjačevega iz Dolnjega Maharovca, ko so se, izogibajoč se širokim cestam, po stranskih poteh vračali iz kazenskega delavskega bataljona v Novem mestu. V ta bataljon so jih za kazen izdaje domovine po izgonu Italijanov vtaknili partizani, ob vdoru Nemcev pa zopet izpustili, meneč, da morajo ob novi skupni nevarnosti zginiti domače razprtije.

»Katoliški tednik »Domoljub« je pozneje resnico obrnil in zločin naprtil partizanom, ko je 26. jan. 1944. pisal: »Rdeči krvniki so se že dolgo trudili, da bi ga (Antona Juraka, op. I. P.) dobili v svoje roke... Dne 21. oktobra 1943. so ga končno dobili. Ustrelili so ga, njegovo truplo pa vrgli v ogenj... Bil je vsestransko aktiven, neizprosen v borbi za idejno čistost v dijaških katoliških vrstah, neutrujen v razkrinkavanju komunističnih nakan.« — To je eden od primerov, kako so domobranci srd ljudstva odvračali od okupatorja in ga v duhu poznejših »Crnih bukev« prekanjeno obračali za netivo mrzine med ljudstvom ter razpihavanje državljanske vojne; to je tisti greh, ki jim ga je v razgovoru s škofom Rožmanom že pred letom dni po pravici opomnel celo fašistovski general Ruggero. Razjarjen nad neuspehi velike ofenzive svojih ardečih kravate.

Pravijo, da je Avgust Cvelbar Nemcem dopovedoval, da je belogardističen častnik. Nemci pa niso utegnili z njim dve uri daleč, da bi jim izpricali resničnost svoje trditve. Razkazovali so jih po Brusnicah, pa jih ni nihče poznal. Patrulja jih je gnala nato proti Suhadolu, kjer je bilo menda neko nemško poveljstvo, že pred vajo pa jim je nenadoma streljala v hrbet. Avgust Cvelbar in Janez Strojina sta obležala, Kovatič je bil ranjen planil v grmovje in se rešil. Cvelbar je bil mrtev takoj, Strojina je še ves dan v mukah umiral na nekem podu v Dolnjem Suhadolu. Zena, ki so poslali iz vasi po njo v Ostrog, pa ga ni našla več živega.

Osemnajstletni Janez Cukajne z Gornje Brezovice, ki je služil za hlapca v Dolnji Stari vasi in so ga šele zadnji čas partizani mobilizirali, se je Nemcem predal v Kro-novem pri Beli cerkvi za Krko. »Prihajajoč z dvignjenimi rokami je bil kakor plavajoč angelček.« Je dejala kasneje domačinka, ki je bila dogodka priča, in še dostavila: »Tudi ko mi je umrl oče, nisem tako jokala, kot takrat, ko sem videla, kako so ubili tega nedolžnega otroka.«

V dvignjeni roki je Cukajne nosil droben listič, kakršne so sipala nemška letala za poročstvo življenja. Vsem, ki se sami predajo.

Ze enaindvajsetega oktobra je v Gorjance vdrl alpski polk »Admont«, katerega poveljstvo se je nastanilo na Dolnji Brezovici. Zadnje gorsko vso, Javorovico, so zasedli v mraku. Iz okolice Grubarjeve hiše je stopila žena partizanskega generala, Vera Levčnikova. Ze jutraj je bila zbežala od doma v Drči, kjer je živila pri očetu, upokojenem admiralu Vucerju, in se na Javorovici pridružila

bolničarjem Gubčeve brigade. Zaslišana je izpovedala, da je prišla na Javorovico najemnat dinarje za drug dan. Zavoljo mraka Nemci hiše niso preiskali, objubili pa so, da bodo Vera Levčnikovo ustrelili in vas popalili, če jutraj najdejo kaj partizanskega. Vera Levčnikova so zaprli v hišo, pred hišo pa postavili stražo.

V hiši pa so bili ranjeni Gubčeve brigade, bolničarka, ki je bila sama hudo bolna, ter puške in nahrbtniki partizanov, ki so se umaknili. Hiša je imela na »zadnji strani« en izhod, ki pa ga že dolgo niso uporabljali. Zunaj je bil zaraščen z gostimi koprivami, v veži pa zametan s korenjem in pesi, ki so jo spravljali. Med divjim streljanjem straže pred hišo je pogumna Vera Levčnikova ponoči preložila kup povrtine, rešila ranjene in obleto bolničarko, orožje in nahrbtnike pa znosila v grmovje. Toda nesrečna bolničarka, ki si je že v hiši lajsala bolečine krčev z vročo opeko, se je — najbrž izcrpana in mravstveno zlomljena od napadov bolezni — prej kot v eni uri vrnila iz gozda v vas z dvignjenimi rokami. Nemci so jo ubili na mestu, brez zaslišanja. Bila je osemnajstletna plavalaska.

Jutraj so Nemci našli v bajti le staro Mihaljevko, ki je goreče prebiral rožni venec, in njenega bebastega sina Sukača, ki je topo bojsal v Nemce. Vse je bila rešena in je bila Vera Levčnikova za svoje dejanje po-zneje odlikovana z redom hrabrosti.

V Gabrju so ta dan nemški okupatorji in domači izdajalci ujeli devetnajst partizanov in jih ustrelili na Moličevem vrtu.

Primerjaj »Slov. Por.« od 17. avg. 1946!